

FI

FI

FI

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 16.3.2011
KOM(2011) 126 lopullinen

2011/0059 (CNS)

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista sekä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa

{KOM(2011) 125 lopullinen}
{KOM(2011) 127 lopullinen}
{SEK(2011) 327 lopullinen}
{SEK(2011) 328 lopullinen}

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

1.1. Yleinen tausta

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 67 artiklan 1 kohdassa todetaan, että unioni muodostaa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen, jolla kunnioitetaan perusoikeuksia sekä erilaisia oikeusjärjestelmiä. Saman artiklan 4 kohdan mukaan unioni helpottaa oikeussuojan saatavuutta muun muassa soveltamalla yksityisoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta. Saman sopimuksen 81 artiklassa mainitaan erikseen toimenpiteet, joilla pyritään varmistamaan ”jäsenvaltioiden tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroisen tunnustaminen ja täytäntöönpano” sekä ”lainvalintaa ja tuomioistuimen toimivaltaa koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen yhteensopivuus”. Tältä pohjalta on jo annettu useita säädöksiä, muun muassa asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta. Aviovarallisuussuhteet eivät kuitenkaan kuulu näiden säädösten soveltamisalaan.

Jo Wienin toimintasuunnitelmassa vuodelta 1998 mainittiin painopisteenä aviovarallisuussuhteita koskevan EU:n säädöksen laatiminen. Neuvoston 30. marraskuuta 2000 hyväksymässä toimenpideohjelmassa tuomioiden vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toteuttamisesta siviili- ja kauppaoikeuden alalla¹ esitettiin säädöksen antamista tuomioistuinten toimivallasta, vastavuoroisesta tunnustamisesta ja päätösten täytäntöönpanosta asioissa, jotka koskevat ”aviovarallisuussuhteiden purkamista ja avoparien eron omistusoikeudellisia seurauksia”. Marraskuun 4. ja 5. päivänä 2004 kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi Haagin ohjelman², jonka ensimmäiseksi tavoitteeksi vahvistettiin vuonna 2000 laaditun vastavuoroisen tunnustamisen ohjelman täytäntöönpano. Haagin ohjelmassa kehoitettiin komissiota laatimaan vihreä kirja ”aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lainsäädännön määräytymisestä, mukaan luettuna kysymys tuomioistuimen toimivallasta ja vastavuoroisesta tunnustamisesta” sekä antamaan vuoteen 2011 mennessä säädös tästä asiasta.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi 11. joulukuuta 2009 Tukholman ohjelman, jossa esitetään vastavuoroisen tunnustamisen laajentamista koskemaan aviovarallisuussuhteita ja avioeron varallisuus oikeudellisia seurauksia.

Komissio julkaisi 27. lokakuuta 2010 asiakirjan ”Katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2010 – Unionin kansalaisoikeuksien esteiden poistaminen”³. Katsauksessa mainitaan kansainvälisten parien omistusoikeuksiin liittyvä epävarmuus, joka on suurimpia esteitä Euroopan unionin kansalaisten mahdollisuuksille käyttää EU:n heille myöntämiä oikeuksia oman jäsenvaltionsa ulkopuolella. Sen vuoksi komissio totesi katsauksessa ehdottavansa vuoden 2011 aikana säädöstä, jonka avulla helpotetaan sen selvittämistä, minkä maan tuomioistuimilla on toimivalta käsitellä kansainvälisen parin (aviopuolisoiden tai rekisteröidyn parisuhteen osapuolten) omistusoikeuksia ja minkä maan lakia sovelletaan näihin oikeuksiin.

¹ EYVL L 12, 15.1.2001, s. 1.

² EUVL C 53, 3.3.2005, s. 1.

³ KOM(2010) 603.

1.2. Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Henkilöiden liikkuvuuden lisääntyminen sisärajattomalla alueella lisää merkittävästi eri jäsenvaltioista kotoisin olevien kansalaisten liittoja ja johtaa siihen, että yhä useammat parit asuvat jäsenvaltiossa, jonka kansalaisia he eivät ole. Lisäksi pareilla on monesti omaisuutta useamman kuin yhden jäsenvaltion alueella. Consortium ASSER-UCL:n vuonna 2003 tekemässä selvityksessä⁴ korostettiin kansainvälisten pariin määrää EU:ssa sekä niitä käytännön ja juridisia ongelmia, joihin kansainvälisissä liitoissa elävät törmäävät omaisuuden hallinnan yhteydessä ja omaisuudenjaossa liiton hajoamisen tai toisen osapuolen kuoleman johdosta. Ongelmat liittyvät usein siihen, että aviovarallisuusasioihin sovellettavat aineellisen oikeuden ja kansainvälisen yksityisoikeuden säännöt vaihtelevat suuresti.

Avioliiton ja rekisteröidyn parisuhteen erityispiirteiden sekä näiden liittojen erilaisten oikeudellisten seurausten vuoksi komissio esittää kaksi asetusehdotusta: toinen ehdotus koskee tuomioistuimen toimivaltaa, sovellettavaa lakia sekä päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa ja toinen ehdotus tuomioistuimen toimivaltaa, sovellettavaa lakia sekä päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa rekisteröityjen parisuhteiden varallisuus oikeudellisia vaikutuksia koskevissa asioissa.

Tällä ehdotuksella pyritään luomaan Euroopan unioniin selkeä oikeudellinen kehys, joka kattaa toimivaltaisen tuomioistuimen määrittämisen ja aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain. Lisäksi ehdotuksella pyritään helpottamaan päätösten ja asiakirjojen liikkuvuutta jäsenvaltioiden välillä.

2. KUULEMISEN TULOKSET – VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Ennen tämän ehdotuksen laatimista jäsenvaltioita, muita toimielimiä ja suurta yleisöä kuultiin laajasti. Komissio julkaisi vuonna 2003 tehdyn selvityksen jatkotoimena 17. heinäkuuta 2006 aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lainsäädännön määräytymisestä ja erityisesti tuomioistuimen toimivallasta ja vastavuoroisesta tunnustamisesta vihreän kirjan⁵, jolla käynnistettiin asiasta laajamittainen kuuleminen. Komissio perusti asiantuntijaryhmän ”PRM/III” valmistelevaan ehdotusta. Asiantuntijaryhmä, johon kuului erilaisia eurooppalaisia oikeusperinteitä edustavia useiden ammattialojen ihmisiä, kokoontui viisi kertaa vuosina 2008–2010. Lisäksi komissio järjesti 28. syyskuuta 2009 julkisen kuulemisen, johon osallistui satakunta henkilöä. Näkemysten vaihto vahvisti, että on tarpeellista antaa aviovarallisuussuhteita koskeva EU:n säädös, joka kattaa tuomioistuimen toimivallan, sovellettavan lain sekä päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon. Kansallisten asiantuntijoiden kanssa järjestettiin 23. maaliskuuta 2010 kokous, jossa keskusteltiin valmisteilla olleen ehdotuksen pääkohdista.

Lopuksi komissio laati selvityksen, jossa arvioitiin sekä aviovarallisuussuhteita koskevan asetusehdotuksen että rekisteröityjen parisuhteiden varallisuus oikeudellisia vaikutuksia koskevan asetusehdotuksen vaikutuksia. Vaikutusten arviointi on tämän ehdotuksen liitteenä.

⁴ ”Étude sur les régimes matrimoniaux des couples mariés et sur le patrimoine des couples non mariés dans le droit international privé et dans le droit interne des Etats membres de l'Union”, Consortium ASSER-UCL, http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm.

⁵ KOM(2006) 400.

3. EHDOTUKSEN OIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT

3.1. Oikeusperusta

Tämän ehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 81 artiklan 3 kohta, jossa neuvostolle annetaan toimivalta säätää Euroopan parlamenttia kuultuaan perheoikeudellisista toimenpiteistä, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia.

Aviovarallisuussuhteet ovat riippuvaisia osapuolten välisistä perhesuhteista. Vaikka aviovarallisuussuhteissa on kyse puolisojen keskinäisistä sekä puolisojen ja kolmansien välisistä varallisuusoikeudellisista näkökohdista, ne liittyvät niin läheisesti avioliittoon, että niiden on katsottava kuuluvan perheoikeuden alaan. Aviovarallisuussuhteet muodostuvat avioliiton myötä ja häviävät avioliiton purkautuessa (joko avio- tai asumuseron tai toisen puolison kuoleman takia).

Tällä ehdotuksella pyritään luomaan kattavat kansainvälisen yksityisoikeuden säännöt, joita sovelletaan aviovarallisuussuhteita koskeviin asioihin. Ehdotus koskee tuomioistuimen toimivaltaa, sovellettavaa lakia sekä päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa. Ehdotukseen sisältyviä sääntöjä sovelletaan pelkästään valtioiden rajat ylittävissä tilanteissa.

3.2. Toissijaisuusperiaate

Ehdotuksen tavoitteet voidaan saavuttaa vain aviovarallisuussuhteita koskevin yhteisin säännöksin, joiden on oltava oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden takia identtiset. Jäsenvaltioiden yksipuoliset toimet olisivat siksi ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Asiasta on tehty kaksi Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin kansainvälistä yleissopimusta: 17. heinäkuuta 1905 tehty yleissopimus avioliiton vaikutuksista puolisojen oikeuksiin ja velvollisuuksiin näiden henkilökohtaisissa suhteissa ja puolisojen omaisuuteen liittyvästä lainvalinnasta ja 14. maaliskuuta 1978 tehty yleissopimus aviovarallisuusjärjestelmään sovellettavasta laista. Vain kolme jäsenvaltiota on ratifioinut yleissopimukset. Sen takia sopimuksilla ei voida poistaa niitä laajoja ongelmia, jotka ovat käyneet ilmi vaikutusten arvioinnin ja julkisen kuulemisen yhteydessä ja jotka tällä ehdotuksella on tarkoitus ratkaista. Kansalaisille aiheutuvien ongelmien luonteen ja laajuuden vuoksi tavoitteet voidaan saavuttaa vain unionin tasolla.

3.3. Suhteellisuusperiaate

Ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen, sillä se rajoittuu yksinomaan siihen, mikä on tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ehdotuksella ei yhdenmukaisteta aviovarallisuussuhteita koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä. Se ei myöskään vaikuta aviovarallisuussuhteiden purkautuessa jäsenvaltioissa sovellettavaan verotukseen. Ehdotus ei aiheuta kansalaisille taloudellista tai hallinnollista rasitusta, ja sen odotetaan lisäävän asianomaisten kansallisten viranomaisten hallinnollista rasitusta vain vähän.

3.4. Vaikutus perusoikeuksiin

Kuten tiedonannossa ”Euroopan unionin strategia perusoikeuskirjan panemiseksi tehokkaasti täytäntöön”⁶ edellytetään, komissio on tarkistanut, että ehdotuksessa kunnioitetaan perusoikeuskirjassa vahvistettuja oikeuksia.

⁶ Komission tiedonanto KOM(2010) 573, 19.10.2010.

Ehdotus ei heikennä perusoikeuskirjan 7 artiklassa säädettyä oikeutta yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen eikä 9 artiklassa vahvistettua oikeutta solmia avioliitto ja perustaa perhe kansallisten lakien mukaisesti.

Ehdotuksella vahvistetaan perusoikeuskirjan 17 artiklassa säädettyä omistusoikeutta. Kun puoliset voivat ennakoida omaisuuteensa sovellettavan lainsäädännön, he voivat paremmin hyödyntää omistusoikeuttaan.

Komissio on tarkastanut myös, että ehdotuksen osalta on otettu huomioon perusoikeuskirjan 21 artikla, jossa kielletään kaikenlainen syrjintä.

Ehdotetut säännökset parantavat kansalaisten ja erityisesti avioparien oikeussuojaa EU:ssa. Lisäksi säännöksillä edistetään perusoikeuskirjan 47 artiklan täytäntöönpanoa; kyseinen artikla turvaa oikeuden tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen. Toimivaltaista tuomioistuinta koskevien objektiivisten valintakriteerien ansiosta vältetään rinnakkaiset menettelyt ja estetään aktiivisempaa osapuolta kiirehtimästä asian viemistä valitsemaansa tuomioistuimeen.

3.5. Sääntelytavan valinta

Oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden vuoksi tarvitaan selkeät ja yhtenäiset säännökset, minkä vuoksi paras sääntelytapa on asetus. Ehdotetut säännökset, jotka koskevat tuomioistuimen toimivaltaa, sovellettavaa lakia ja päätösten liikkuvuutta, ovat yksityiskohtaisia ja täsmällisiä, eikä niitä tarvitse saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden tavoitteet vaarantuisivat, jos jäsenvaltioilla olisi säännösten täytäntöönpanossa harkintavaltaa.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET, LAINSÄÄDÄNNÖN YKSINKERTAISTAMINEN JA JOHDONMUKAISUUS SUHTEESSA UNIONIN MUUHUN POLITIIKKAAAN

4.1. Talousarviovaikutukset

Ehdotuksella ei ole vaikutusta unionin talousarvioon.

4.2. Yksinkertaistaminen

Yhdenmukaistamalla toimivaltasääntöjä voidaan merkittävästi yksinkertaistaa menettelyjä: yhteisten sääntöjen pohjalta voidaan määrittää tuomioistuin, joka on toimivaltainen käsittelemään aviovarallisuussuhteita koskevia asioita. Laajentamalla niiden tuomioistuinten toimivalta, jotka käsittelevät avio- tai asumuseroa, avioliiton pätemättömäksi julistamista tai perintöasiaa EU:n nykyisten tai tulevien säädösten mukaisesti, kattamaan myös näihin asioihin liittyviä aviovarallisuussuhteita koskevat kysymykset helpotetaan kansalaisten asemaa, sillä sama tuomioistuin käsittelee heidän tilannettaan kokonaisuudessaan.

Lainvalintasääntöjen yhdenmukaistaminen yksinkertaistaa menettelyjä huomattavasti, sillä kansalaiset voivat sen ansiosta määrittää sovellettavan lain yhtenäisen säännösten perusteella, joka korvaa jäsenvaltioiden nykyiset kansalliset lainvalintasäännöt.

Lisäksi ehdotetut säännöt, jotka koskevat tuomioistuinten päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa, helpottavat päätösten liikkuvuutta jäsenvaltioiden välillä.

4.3. Johdonmukaisuus suhteessa unionin muuhun politiikkaan

Tämä ehdotus liittyy komission käynnistämään hankkeeseen niiden esteiden poistamiseksi, jotka estävät EU:n kansalaisia käyttämästä unionin heille myöntämiä oikeuksia, kuten edellä mainitussa asiakirjassa ”Katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2010” todetaan.

5. ARTIKLAKOHTAISET HUOMAUTUKSET

5.1. I luku: Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

Aviovarallisuussuhteita on tulkittava itsenäisenä käsitteenä, joka kattaa sekä puolisoiden omaisuuden hoitoon liittyvät näkökohdat että kysymykset, jotka koskevat aviovarallisuussuhteiden purkautumista liiton hajoamisen tai toisen puolison kuoleman jälkeen.

Asetusehdotuksen soveltamisalaa määritettäessä näytti parhaimmalta vaihtoehdolta luetella kattavasti kaikki ne osa-alueet, jotka jäävät asetuksen ulkopuolelle. Asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle on siten jätetty kaikki kysymykset, joista säädetään muissa unionin asetuksissa, kuten elatusvelvoitteet⁷ erityisesti puolisoiden välillä sekä lahjoitusten pätevyys ja vaikutukset⁸. Myös perintöoikeuteen liittyvät kysymykset on jätetty asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Asetus ei vaikuta omaisuutta koskevien esineoikeuksien luonteeseen, esineiden ja oikeuksien laadun määrittelyyn tai näiden oikeuksien haltijan etuoikeuksien määrittelyyn.

Asetuksen soveltamisalaan eivät kuulu myöskään esineoikeuksien julkivarmistamistoimet, kuten kiinteistörekisterin ylläpito ja se, mitä vaikutuksia sillä on, että esine kirjataan tai jätetään kirjaamatta rekisteriin.

2 artikla

Eräiden asetuksessa käytettyjen käsitteiden määritelmässä on johdonmukaisuuden ja ymmärrettävyyden sekä täytäntöönpanon vuoksi noudatettu unionin muita säädöksiä, joita jo sovelletaan tai joiden käsittely on vielä kesken.

Asetuksessa määritelty tuomioistuimen käsite sisältää myös viranomaiset ja henkilöt, jotka tuomioistuin on valtuuttanut tai nimennyt hoitamaan tiettyjä tehtäviä. Samalla näiden viranomaisten laatimat asiakirjat voidaan rinnastaa tuomioistuinten päätöksiin toisessa jäsenvaltiossa tapahtuvan tunnustamisen ja täytäntöönpanon osalta.

5.2. II luku: Toimivalta

Aviovarallisuussuhteita koskevat oikeudenkäyntimenettelyt liittyvät usein suhteiden purkautumiseen yhteiselämän päättyessä joko toisen puolison kuolemaan tai puolisoiden eroon.

Asetuksen tavoitteena on, että kaikki kansalaisia koskevat oikeudelliset menettelyt, jotka liittyvät toisiinsa, käsiteltäisiin saman jäsenvaltion tuomioistuimissa. Sitä varten asetuksella pyritään

⁷ Niistä säädetään asetuksessa (EY) N:o 4/2009 (EUVL L 7, 10.1.2009, s. 1).

⁸ Niistä säädetään asetuksessa (EY) N:o 593/2008 (EUVL L 177, 4.7.2008, s. 6).

varmistamaan, että säännöt, jotka koskevat liittojen varallisuus oikeudellisia näkökohtia käsittelevien tuomioistuinten toimivallan määrittämistä, vastaavat muissa, nykyisissä tai suunnitteilla olevissa EU:n säädöksissä olevia sääntöjä.

3 artikla

Jotta sama tuomioistuin voi toisen puolison kuoltua käsitellä sekä kuolleen puolison perintöasiaa että aviovarallisuussuhteiden purkautumista, tässä artiklassa säädetään, että toimivaltaa, sovellettavaa lakia, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamista ja täytäntöönpanoa perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönottoa koskevan asetusehdotuksen sääntöjen mukaisesti perintö- ja testamenttiasioissa toimivaltainen tuomioistuin voi käsitellä myös perintö- tai testamenttiasian alkamisesta aiheutuvaa aviovarallisuussuhteiden purkautumista.

4 artikla

Vastaavasti sen tuomioistuimen toimivalta, joka käsittelee asetuksen (EY) N:o 2201/2003 säännösten mukaisesti avio- tai asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista, voidaan laajentaa koskemaan avio- tai asumuserosta aiheutuva aviovarallisuussuhteiden purkautuminen sekä muut ensin mainitusta menettelystä aiheutuvat aviovarallisuussuhteisiin liittyvät kysymykset, jos puoliset ovat sopineet keskenään asiasta.

5 artikla

Tässä artiklassa määritetään toimivaltasäännöt, joita sovelletaan perintöasioita tai puolisojen eroa koskevien menettelyjen ulkopuolella (esimerkiksi jos puoliset haluavat vaihtaa aviovarallisuussuhteisiinsä sovellettavaa lakia). Tässä artiklassa luetellaan tärkeysjärjestyksessä liittymäperusteet, joiden nojalla voidaan määrittää se jäsenvaltio, jonka tuomioistuimilla on toimivalta käsitellä aviovarallisuussuhteita koskevat menettelyt.

Ehdotetut perusteet ovat puolisojen yhteinen asuinpaikka, puolisojen viimeinen yhteinen asuinpaikka, jos jompikumpi asuu siellä edelleen, sekä vastaajan asuinpaikka. Nämä perusteet ovat hyvin väljät, ja usein ne ovat yhteneväiset puolisojen omaisuuden sijaintipaikan kanssa.

6 artikla

Tämän artiklan nojalla määritellään se jäsenvaltio, jonka tuomioistuimet voivat poikkeuksellisesti käsitellä asian silloin kun minkään muun jäsenvaltion tuomioistuimilla ei edeltävien artiklojen nojalla ole toimivaltaa. Tällä säännöksellä turvataan puolisojen ja kolmansien oikeussuoja silloin kun jommallakummalla tai kummallakin puolisoilla on omaisuutta kyseisen jäsenvaltion alueella ja kumpikin puoliso on kyseisen jäsenvaltion kansalainen.

5.3. III luku: Sovellettava laki

15 artikla

Asetuksessa säädetään yhden lain järjestelmästä: kaikkeen puolisojen omaisuuteen sovelletaan samaa lainsäädäntöä eli aviovarallisuussuhteisiin sovellettavaa lakia.

Kiinteistöillä on erityinen asema parien omaisuudessa, ja eräs mahdollisuus on soveltaa niihin sijaintivaltion lakia (*lex rei sitae*). Näin ollen parin aviovarallisuussuhteisiin ei sovellettaisi kaikissa tilanteissa samaa lakia. Tämä ratkaisu näyttäisi kuitenkin aiheuttavan ongelmia erityisesti

aviovarallisuussuhteiden purkautuessa, sillä se johtaisi aviovarallisuuden haitalliseen pirstoutumiseen (kun taas parin velkoihin sovellettaisiin yhtä ainoaa lainsäädäntöä) ja eri lakien soveltamiseen aviovarallisuuden eri osiin. Lisäksi asetuksessa säädetään, että aviovarallisuussuhteisiin sovellettavaa lakia sovelletaan kaikkeen puolisoiden omaisuuteen – irtaimen ja kiinteään – riippumatta sen sijaintipaikasta ja siitä, ovatko puolisot itse valinneet kyseisen lain vai määräytyykö laki muiden säännösten perusteella.

16 artikla

Kuulemisen pohjalta päästiin laajalti yksimielisyyteen siitä, että osapuolille on annettava tietty vapaus valita aviovarallisuussuhteisiinsa sovellettava laki. Puolisoiden valinnanmahdollisuudet on kuitenkin rajattava, jotta voidaan estää sellaisen lain valinta, jolla ei ole riittävästi yhteyksiä parin elämään ja olosuhteisiin. Lain valinnan perusteena on oltava joko puolisoiden asuinpaikka tai kansalaisuus.

17 artikla

Useimmissa jäsenvaltioissa suurin osa aviopareista ei valitse aviovarallisuussuhteisiinsa sovellettavaa lakia. Sen vuoksi on tärkeä säätää kaikkia jäsenvaltioita sitovista yhteisistä säännöksistä, joiden nojalla sovellettava lainsäädäntö määräytyy. Sovellettava laki määräytyy tärkeysjärjestyksessä lueteltujen objektiivisten liittymäperusteiden mukaisesti, joilla varmistetaan ennakoitavuus sekä puolisoiden että kolmansien kannalta. Perusteissa otetaan huomioon avioparin todellinen tilanne erityisesti ensimmäisen yhteisen asuinpaikan määrittämiseksi sekä se, että aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain määrittämisen on oltava helppoa.

18 artikla

Puolisot voivat valita aviovarallisuussuhteisiinsa sovellettavan lain avioitumishetkellä (16 artikla), mutta tämän artiklan nojalla valinta on mahdollista tehdä myös myöhemmin, avioliiton aikana. Lisäksi puolisot voivat muuttaa avioitumishetkellä tekemäänsä valintaa ja valita myöhemmin jonkin toisen sovellettavan lain.

Avioparin aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain vaihtaminen on aina vapaaehtoista. Oikeudellisen epävarmuuden estämiseksi asetuksessa ei säädetä sovellettavan lain automaattisesta muutoksesta, joka tapahtuisi ilman, että puolisot ovat selvästi ilmaisseet tahtovansa vaihtaa lakia tai että puolisot ovat asiasta tietoisia.

Jotta aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain vaihtamisella ei olisi haitallisia vaikutuksia puolisoihin, sen vaikutukset tulevat voimaan vasta muutoshetkestä alkaen, paitsi jos puolisot ovat varta vasten päättäneet, että lain vaihto tulee voimaan takautuvasti.

Kolmansien oikeudet on suojattu tilanteissa, joissa aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain vaihto saattaisi loukata kolmansien etuja: asetuksessa säädetään, että aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain vaihtamisen vaikutukset koskevat pelkästään puolisoita eivätkä vaikuta kolmansien oikeuksiin.

19 ja 20 artikla

Näissä artikloissa säädetään sovellettavan lain valintaa sekä avioehtosopimuksen muotoa koskevista muodollisista vaatimuksista. Lisäksi niillä pyritään edistämään haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden suojelua. Avioliiton osalta tällaisia henkilöitä ovat usein vaimot.

22 artikla

Tässä artiklassa on otettu huomioon kansalliset säännökset, jotka koskevat erityisesti puolisoiden yhteisenä kotina käytetyn asunnon suojaa. Artiklan nojalla on mahdollista soveltaa valtion omaa lakia toisen valtion lain sijaan. Näin ollen jäsenvaltio, jonka alueella puolisoiden yhteisenä kotina käytetty asunto sijaitsee, voi tätä suojatakseen soveltaa omia säännöksiään. Kyseinen valtio voi poikkeuksellisesti soveltaa omaa lakiaan kaikkiin alueellaan asuviin henkilöihin sen sijaan, että sovellettaisiin muutoin sovellettavan lain säännöksiä tai toisessa jäsenvaltiossa tehdyn avioehtosopimuksen nojalla määräytyvän lain säännöksiä.

5.4. IV luku: Tunnustaminen, täytäntöönpanokelpoisuus ja täytäntöönpano

Ehdotuksessa säädetään aviovarallisuussuhteita koskevien päätösten, virallisten asiakirjojen ja tuomioistuimissa tehtyjen sovintojen vapaasta liikkuvuudesta. Ehdotuksella varmistetaan näin vastavuoroinen tunnustaminen, joka perustuu Euroopan unionin jäsenvaltioiden keskinäiseen luottamukseen.

Vapaa liikkuvuus tarkoittaa sitä, että toisessa jäsenvaltiossa tehdyt päätökset ja laaditut viralliset asiakirjat sekä toisen jäsenvaltion tuomioistuimissa tehdyt sovinnot tunnustetaan ja pannaan täytäntöön yhdenmukaisella menettelyllä. Tämä menettely korvaa jäsenvaltioissa tällä hetkellä käytössä olevat kansalliset menettelyt. Myös tunnustamatta jättämisen tai täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteet yhtenäistetään eurooppalaisella tasolla, ja ne on vähennetty minimiin. Uudet perusteet korvaavat jäsenvaltioissa tällä hetkellä käytössä olevat, vaihtelevat ja usein laajemmat perusteet.

Päätökset

Ehdotetut säännökset, jotka koskevat päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa, ovat yhdenmukaiset perintöasioiden osalta ehdotettujen säännösten kanssa. Sen vuoksi niissä viitataan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa edelleen sovellettavaan eksekvatuurimenettelyyn. Kaikki jossakin jäsenvaltiossa tehdyt päätökset tunnustetaan muissa jäsenvaltioissa ilman eri menettelyä. Kantajan on täytäntöönpanoa varten käynnistettävä täytäntöönpanojäsenvaltiossa menettely, jonka perusteella päätös julistetaan täytäntöönpanokelpoiseksi. Menettely on yksipuolinen ja käsittää alkuvaiheessa pelkästään asiakirjojen tarkistamisen. Tuomari tarkastelee mahdollisia kieltäytymisperusteita vasta myöhemmin, jos vastaaja vastustaa täytäntöönpanoa. Kieltäytymisperusteilla varmistetaan vastaajien oikeuksien riittävä suojelu.

Nämä säännökset edustavat merkittävää edistysaskelta suhteessa nykytilanteeseen. Tällä hetkellä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta säädetään jäsenvaltioiden kansallisessa laissa sekä eräiden jäsenvaltioiden kahdenvälisissä sopimuksissa. Sen vuoksi menettelyt ja asiakirjat, joita vaaditaan täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista varten, samoin kuin ulkomaisten päätösten tunnustamisesta kieltäytymisen perusteet vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen.

Kuten edellä todetaan, tämä asetus on ensimmäinen aviovarallisuussuhteita koskeva toimenpide, ja se liittyy perheoikeuteen (ks. 3.1 kohta). Tämä tausta huomioon ottaen päätösten vapaaseen liikkuvuuteen sovelletaan eksekvatuurimenettelyä sellaisena kuin siitä säädetään Bryssel I -asetuksessa⁹.

⁹ EYVL L 12, 16.1.2001, s. 1.

Muiden alojen tapaan välivaiheen menettelyjen (eksekvatuuri) poistamista voidaan kuitenkin harkita myöhemmässä vaiheessa, kun on arvioitu tässä asetuksessa olevien säännösten toimivuus ja kun oikeudellinen yhteistyö aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa ja muilla niihin liittyvillä aloilla, erityisesti Bryssel II a -asetuksen¹⁰ osalta, on edistynyt riittävästi.

Tehtävään valtuutettujen tai nimettyjen viranomaisten tekemät asiakirjat rinnastetaan tämän asetuksen 2 artiklassa olevan tuomioistuimen määritelmän mukaisesti päätöksiin, ja niihin sovelletaan tämän luvun säännöksiä tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta.

Viralliset asiakirjat

Koska virallisilla asiakirjoilla on suuri käytännön merkitys aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa ja koska on voitava varmistaa, että asetus on johdonmukainen muiden unionin säädösten kanssa, asetuksessa on säädettävä kyseisten asiakirjojen tunnustamisesta niiden vapaan liikkuvuuden takaamiseksi.

Virallisten asiakirjojen tunnustaminen merkitsee, että asiakirjoilla on sekä sisältönsä että niihin kirjattujen tosiasioiden puolesta sama oikeusvaikutus ja että asiakirjojen oletetaan olevan aitoja ja täytäntöönpanokelpoisia aivan kuin niiden alkuperämaassa.

5.5. V luku: Oikeusvaikutukset suhteessa kolmansiin

Näillä säännöksillä pyritään sovittamaan yhteen toisaalta puolisoiden oikeusvarmuus ja toisaalta kolmansien suojelu sellaisen säännöksen soveltamiselta, jota nämä eivät olisi voineet tuntea tai ennakoita. Sen vuoksi jäsenvaltioille annetaan lupa säätää alueellaan asuvan puolison ja kolmannen välisten oikeustoimien osalta, että puoliso voi vedota aviovarallisuussuhteisiinsa sovellettaviin sääntöihin ainoastaan silloin kun aviovarallisuussuhteet on julkaistu kyseisessä valtiossa tai kun kolmas on ollut tai hänen olisi pitänyt olla niistä tietoinen.

¹⁰ Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003, annettu 27 päivänä marraskuuta 2003, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta (EUVL L 338, 23.12.2003).

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista sekä päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 81 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon¹¹,

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon¹²,

ottaa huomioon alueiden komitean lausunnon¹³,

noudattaa erityistä lainsäätämisyjärjestystä,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unioni on ottanut tavoitteekseen toteuttaa ja kehittää vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta, jossa taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus. Tällaisen alueen luomiseksi asteittain unionin on määrä toteuttaa toimenpiteitä, jotka koskevat oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joiden vaikutukset ulottuvat valtioiden rajojen yli.
- (2) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontunut Eurooppa-neuvosto vahvisti, että tuomioiden ja oikeusviranomaisten muiden päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaate on yksityisoikeuden alan oikeudellisen yhteistyön kulmakivi, ja kehotti neuvostoa ja komissiota hyväksymään toimenpideohjelman tämän periaatteen täytäntöön panemiseksi.
- (3) Neuvosto hyväksyi 30 päivänä marraskuuta 2000 luonnoksen toimenpideohjelmaksi tuomioiden vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toteuttamisesta siviili- ja kauppaoikeuden alalla¹⁴. Ohjelmassa määritellään lainvalintasääntöjen yhdenmukaistamistoimet, joilla on tarkoitus helpottaa tuomioiden vastavuoroista

¹¹ EUVL C [...], [...], s. [...].

¹² EUVL C [...], [...], s. [...].

¹³ EUVL C [...], [...], s. [...].

¹⁴ EYVL C 12, 15.1.2001, s. 1.

tunnustamista. Lisäksi siinä esitetään laadittavaksi yksi tai useampi säädös vastavuoroisesta tunnustamisesta asioissa, jotka koskevat aviovarallisuussuhteita ja avoparien eron varallisuus oikeudellisia seurauksia.

- (4) Brysselissä 4 ja 5 päivänä marraskuuta 2004 kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi uuden ohjelman nimeltä ”Haagin ohjelma: vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittaminen Euroopan unionissa”¹⁵. Tässä ohjelmassa neuvosto kehotti komissiota laatimaan vihreän kirjan aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lainsäädännön määräytymisestä, mukaan luettuna kysymys tuomioistuimen toimivallasta ja vastavuoroisesta tunnustamisesta. Ohjelmassa korostettiin, että tätä alaa koskeva säädös olisi annettava vuoteen 2011 mennessä.
- (5) Komissio antoi 17 päivänä heinäkuuta 2006 vihreän kirjan aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lainsäädännön määräytymisestä ja erityisesti tuomioistuimen toimivallasta ja vastavuoroisesta tunnustamisesta¹⁶. Vihreällä kirjalla käynnistettiin laaja kuuleminen kaikista niistä ongelmista, joita pareilla on yhteisen omaisuuden jakotilanteissa eurooppalaisessa ympäristössä, sekä mahdollisista oikeudellisista ratkaisukeinoista.
- (6) Joulukuussa 2009 hyväksytyssä Tukholman ohjelmassa, jossa määritellään oikeutta, vapautta ja turvallisuutta koskevat tavoitteet vuosiksi 2010–2014¹⁷, todetaan, että vastavuoroista tunnustamista olisi laajennettava aviovarallisuussuhteisiin ja puolisojen erilleen muuttamisen varallisuus oikeudellisiin seurauksiin.
- (7) Komissio hyväksyi 27 päivänä lokakuuta 2010 asiakirjan ”Katsaus Euroopan unionin kansalaisuuteen vuonna 2010 – Unionin kansalaisoikeuksien esteiden poistaminen”¹⁸ ja ilmoitti siinä aikovansa esittää säädösehdotuksen, jonka avulla voidaan poistaa henkilöiden vapaata liikkuvuutta haittaavat esteet ja erityisesti ne ongelmat, joita pareilla on omaisuutensa hoidossa tai omaisuudenjaossa.
- (8) Avioparien oikeusvarmuuden turvaamiseksi heidän omaisuutensa osalta sekä tietyn ennakoitavuuden varmistamiseksi olisi aviovarallisuussuhteisiin sovellettavista säännöistä säädettävä yhdessä ainoassa säädöksessä.
- (9) Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tähän asetukseen kootaan säännökset tuomioistuimen toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä aviovarallisuussuhteiden oikeusvaikutuksista suhteessa kolmansiin.
- (10) Tämä asetus koskee aviovarallisuussuhteisiin liittyviä kysymyksiä. Se ei kata avioliiton käsitettä, joka määritellään jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa.
- (11) Asetuksen soveltamisalan olisi katettava kaikki aviovarallisuussuhteita koskevat yksityisoikeudelliset kysymykset, jotka liittyvät puolisojen omaisuuden hoitoon ja aviovarallisuussuhteiden purkautumiseen puolisojen erotessa tai toisen puolison kuollessa.

¹⁵ EUVL C 53, 3.3.2005, s. 1.

¹⁶ KOM(2006) 400.

¹⁷ EUVL C 115, 4.5.2010, s. 1.

¹⁸ KOM(2010) 603.

- (12) Koska puolisoloiden elatusvelvollisuuksista säädetään jo toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa 18 päivänä joulukuuta 2008 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 4/2009¹⁹, ne olisi jätettävä tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle, aivan kuten lahjoitusten pätevyyttä ja vaikutuksia koskevat kysymykset, joista säädetään sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17 päivänä kesäkuuta 2008 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 593/2008 (Rooma I)²⁰.
- (13) Tämän asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle olisi lisäksi jätettävä jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa mahdollisesti esiintyvien esineoikeuksien luonnetta ja tällaisten oikeuksien julkivarmistamista koskevat kysymykset, jotka eivät kuulu myöskään *[toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston]* asetuksen (EU) N:o .../...²¹ soveltamisalaan. Sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jossa toisella tai kummallakin puolisoilla on omaisuutta, voivat toteuttaa esineoikeudellisia toimenpiteitä, jotka liittyvät erityisesti omaisuutta koskevan omistusoikeuden siirtymisen merkitsemiseen rekistereihin, jos kyseisen jäsenvaltion laissa tätä edellytetään.
- (14) Jotta voidaan ottaa huomioon parien lisääntynyt liikkuvuus yhteiselämän aikana sekä edistää hyvää oikeudenkäyttöä, tämän asetuksen toimivaltasääntöjen mukaan olisi toimivalta aviovarallisuussuhteita, myös aviovarallisuussuhteiden purkautumista, koskevissa asioissa, jotka liittyvät avio- tai asumuseroon tai avioliiton pätemättömäksi julistamiseen, annettava niille jäsenvaltion tuomioistuimille, joilla on tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003²² nojalla toimivalta käsitellä itse avio- tai asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista.
- (15) Samasta syystä aviovarallisuussuhteita koskevat kysymykset, jotka liittyvät toisen puolison kuolemaan, kuuluvat sille tuomioistuimelle, jolla on *[toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston]* asetuksen (EU) N:o .../... nojalla toimivalta käsitellä kyseisen puolison perintöasiasia.
- (16) Jos aviovarallisuussuhteita koskevat kysymykset eivät liity avio- tai asumuseroon tai avioliiton pätemättömäksi julistamiseen eivätkä toisen puolison kuolemaan, puoliset voivat päättää antaa asian sen jäsenvaltion tuomioistuinten käsiteltäväksi, jonka lain he ovat valinneet sovellettavaksi aviovarallisuussuhteisiinsa. Puoliset voivat sopia asiasta keskenään milloin tahansa, myös kesken menettelyn.
- (17) Tämän asetuksen nojalla olisi voitava säilyttää jäsenvaltion tuomioistuinten alueellinen toimivalta käsitellä kysymyksiä, jotka koskevat muita kuin parin eroon tai toisen puolison kuolemaan liittyviä aviovarallisuussuhteita. Lisäksi asetuksessa olisi säädettävä

¹⁹ EUVL L 7, 10.1.2009, s. 1.

²⁰ EUVL L 177, 4.7.2008, s. 6.

²¹ EUVL L [...], [...], s. [...].

²² EUVL L 338, 23.12.2003, s. 1.

varatoimivallasta (*forum necessitatis*), jotta voidaan estää tilanteet, joissa oikeussuoja on evätty.

- (18) Oikeudenkäytön toimivuus edellyttää sen varmistamista, ettei jäsenvaltioissa tehdä keskenään ristiriitaisia päätöksiä. Sitä varten tässä asetuksessa olisi säädettävä yleisistä menettelysäännöistä tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22 päivänä joulukuuta 2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001²³ tapaan.
- (19) Jotta puolisoiden olisi helpompi hoitaa omaisuuttaan, asetuksessa annetaan heille omaisuuden luonteesta tai sijainnista riippumatta mahdollisuus valita omaisuuteensa sovellettava laki niiden lakien joukosta, joihin puolisoilla on läheinen yhteys joko asuinpaikan tai kansalaisuuden perusteella. Puolisot voivat valita sovellettavan lain milloin tahansa, joko avioliittoa solmittaessa tai myöhemmin avioliiton aikana.
- (20) Puolisoiden valitsemaa lakia tai, jos puolisot eivät ole valinneet aviovarallisuussuhteisiinsa sovellettavaa lakia, liittymäperusteiden nojalla määräytyvää lakia olisi sovellettava, vaikka kyseessä ei olisi jäsenvaltion laki. Jotta jäsenvaltion tuomioistuinten olisi helpompi soveltaa toisen jäsenvaltion lakia, ne voivat hankkia tietoa toisen valtion lain sisällöstä 28 päivänä toukokuuta 2001 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2001/470/EY²⁴ luodun siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston avulla.
- (21) Jotta voidaan taata ennakoitavuus ja oikeusvarmuus sekä ottaa huomioon parin todellinen tilanne, asetuksessa olisi säädettävä yhdenmukaisista lainvalintasäännöistä, joiden nojalla voidaan määrittää perättäin sovellettavien liittymäperusteiden avulla puolisoiden kaikkeen omaisuuteen sovellettava laki niitä tapauksia varten, joissa puolisot eivät ole valinneet sovellettavaa lakia. Ensimmäiseksi perusteeksi olisi asetettava puolisoiden ensimmäinen yhteinen asuinpaikka avioitumisen jälkeen. Sitä seuraisi puolisoiden yhteinen kansalaisuus avioitumishetkellä. Jos kumpikaan näistä perusteista ei täyty eli jos puolisoilla ei ole vielä ollut ensimmäistä yhteistä asuinpaikkaa ja kummallakin puolisoilla on avioitumishetkellä sama kaksoiskansalaisuus, olisi sovellettava sen valtion lakia, johon puolisoilla on avioitumishetkellä ollut läheisimmät yhteydet ottaen huomioon kaikki olosuhteet ja erityisesti avioliiton solmimispaikka.
- (22) Koska 'kansalaisuuden' käsitettä käytetään sovellettavan lain määräytymisessä, olisi otettava huomioon, että tietyissä valtioissa, joiden oikeusjärjestys perustuu *common law* -järjestelmään, liittymäperusteena on 'kotipaikan' (*domicile*) käsite eikä 'kansalaisuus'.
- (23) Jotta voidaan turvata oikeustoimien oikeusvarmuus ja estää aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain vaihtaminen ilman, että puolisot saavat asiasta tiedon, ei aviovarallisuussuhteisiin sovellettavaa lakia saa vaihtaa, elleivät puolisot ole selvästi ilmaisseet haluavansa muutosta. Puolisoiden tekemä lain vaihto ei voi tulla voimaan takautuvasti, paitsi jos puolisot ovat varta vasten näin päättäneet. Joka tapauksessa sovellettavan lain vaihtaminen ei saisi vaikuttaa kolmansien oikeuksiin eikä aiemmin tehtyjen oikeustoimien pätevyYTEEN.

²³ EYVL L 12, 16.1.2001, s. 1.

²⁴ EYVL L 174, 27.6.2001, s. 25.

- (24) Ottaen huomioon aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain valinnan merkitys, tässä asetuksessa olisi säädettävä eräistä takuista, joilla varmistetaan, että puoliset tai tulevat puoliset ovat tietoisia valintansa seurauksista. Lainvalintaa koskevassa sopimuksessa olisi noudatettava avioehtoa koskevia muotovaatimuksia, joista säädetään joko valitun valtion laissa tai sen valtion laissa, jossa asiakirja on laadittu. Vähimmäisvaatimuksena olisi oltava, että lainvalintaa koskeva sopimus tehdään kirjallisesti ja kumpikin puoliso päivää ja allekirjoittaa sen. Lisäksi on noudatettava joko valitun valtion laissa tai sen valtion laissa mahdollisesti säädetyjä muita muotovaatimuksia, jossa asiakirja laaditaan. Nämä muodollisuudet voivat koskea avioehtosopimusten pätevyyttä, julkaisemista tai rekisteröintiä.
- (25) Jäsenvaltioiden tuomioistuimille olisi annettava yleistä etua koskevien seikkojen perusteella poikkeustilanteissa mahdollisuus olla soveltamatta ulkomaista lakia, jos tämä olisi tietyssä tapauksessa selvästi vastoin tuomioistuinten oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*). Tuomioistuinten ei kuitenkaan pitäisi voida soveltaa oikeusjärjestyksen perusteisiin perustuvaa poikkeusta estääkseen toisen valtion lain soveltamisen tai kieltäytyäkseen toisessa valtiossa tehdyn päätöksen tai virallisen asiakirjan tai tuomioistuimessa tehdyn sovinnon tunnustamisesta tai täytäntöönpanosta, jos oikeusjärjestyksen perusteisiin perustuvan poikkeuksen soveltaminen olisi vastoin Euroopan unionin perusoikeuskirjaa ja erityisesti sen 21 artiklaa, jossa kielletään kaikenlainen syrjintä.
- (26) Koska eräissä valtioissa on käytössä kaksi oikeusjärjestystä tai säännöstöä tai useita oikeusjärjestyksiä tai säännöstöjä, joita sovelletaan tällä asetuksella säänneltäviin kysymyksiin, olisi säädettävä, missä määrin tämän asetuksen säännöksiä sovelletaan näiden valtioiden eri alueilla.
- (27) Koska jäsenvaltioissa tehtyjen päätösten vastavuoroinen tunnustaminen on yksi tämän asetuksen tavoitteista, asetuksessa olisi säädettävä asetukseen (EY) N:o 44/2001 perustuvista päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevista säännöksistä, jotka on tarvittaessa mukautettu vastaamaan tämän asetuksen soveltamisalan erityisvaatimuksia.
- (28) Jotta voidaan ottaa huomioon jäsenvaltioissa käytössä olevat erilaiset tavat ratkaista aviovarallisuussuhteisiin liittyviä kysymyksiä, olisi tässä asetuksessa varmistettava virallisten asiakirjojen tunnustaminen ja täytäntöönpano. Virallisia asiakirjoja ei voida tunnustamisen osalta kuitenkaan rinnastaa tuomioistuinten päätöksiin. Virallisten asiakirjojen tunnustaminen merkitsee sitä, että asiakirjoilla on sisältönsä puolesta sama todistusvoima ja samat vaikutukset kuin kyseisillä asiakirjoilla on niiden alkuperäjäsenvaltiossa ja että asiakirjojen oletetaan olevan päteviä, ellei toisin osoiteta.
- (29) Vaikka aviovarallisuussuhteisiin sovellettavaa lakia olisi sovellettava puolison ja kolmannen välisiin oikeussuhteisiin, olisi tämän lain soveltamishdoista kuitenkin aiheellista säätää sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa puolisoilla tai kolmannella on asuinpaikka, jotta varmistetaan kolmannen suojelu. Kyseisen jäsenvaltion laissa voidaan säätää, että puoliso voi vedota aviovarallisuussuhteisiin sovellettavaan lakiin kolmatta vastaan vain silloin kun jäsenvaltion laissa säädetyt rekisteröintiä tai julkaisemista koskevat vaatimukset on täytetty, paitsi jos kolmas on ollut tai hänen on täytynyt olla tietoinen aviovarallisuussuhteisiin sovellettavasta laista.
- (30) Koska jäsenvaltioiden on noudatettava tekemiään kansainvälisiä sitoumuksia, tämä asetus ei saisi vaikuttaa kansainvälisiin yleissopimuksiin, joissa yksi tai useampi jäsenvaltio on

sopimuspuolena, kun tämä asetus annetaan. Johdonmukaisuus asetuksen yleisten tavoitteiden kanssa edellyttää kuitenkin, että jäsenvaltioiden välisissä suhteissa tällä asetuksella on etusija yleissopimuksiin nähden.

- (31) Koska tämän asetuksen tavoitteita, jotka ovat henkilöiden vapaa liikkuvuus Euroopan unionissa, puolisoiden mahdollisuus järjestää varallisuus oikeudelliset suhteensa keskenään ja suhteessa kolmansiin yhteiselämän ja omaisuudenjaon aikana sekä parempi ennakoitavuus ja oikeusvarmuus, ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin, vaan ne voidaan tämän asetuksen laajuuden ja vaikutusten vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, Euroopan unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.
- (32) Tässä asetuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet ja erityisesti sen 7, 9, 17, 21 ja 47 artikla, joissa vahvistetaan yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen, oikeus solmia avioliito ja perustaa perhe kansallisen lain mukaisesti sekä omistusoikeus, kielletään kaikenlainen syrjintä ja vahvistetaan oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja tuomioistuimeen. Jäsenvaltioiden tuomioistuinten olisi sovellettava tätä asetusta näitä oikeuksia ja periaatteita kunnioittaen.
- (33) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen osalta tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaisesti [Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti ovat ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän asetuksen antamiseen ja soveltamiseen]/[Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti eivät osallistu tämän asetuksen antamiseen eikä se sido niitä eikä sitä sovelleta niihin, sanotun vaikuttamatta mainitun pöytäkirjan 4 artiklan soveltamiseen].
- (34) Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän asetuksen antamiseen, se ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

I luku

Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla **Soveltamisala**

1. Tätä asetusta sovelletaan aviovarallisuussuhteisiin.

Sitä ei sovelleta etenkin vero-, tulli- tai hallintoasioihin.

2. Tässä asetuksessa 'jäsenvaltiolla' tarkoitetaan kaikkia jäsenvaltioita Tanskaa [, Yhdistynyttä kuningaskuntaa ja Irlantia] lukuun ottamatta.
3. Tämän asetuksen soveltamisalaan eivät kuulu seuraavat seikat:
 - a) puolisoiden oikeustoimikelpoisuus,
 - b) elatusvelvoitteet,
 - c) puolisoiden väliset lahjat,
 - d) lesken perintöoikeus,
 - e) puolisoiden keskinäiset yhtiöt,
 - f) omaisuutta koskevien esineoikeuksien luonne ja tällaisten oikeuksien julkivarmistaminen.

2 artikla **Määritelmät**

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- a) 'aviovarallisuussuhteilla' kaikkia niitä sääntöjä, jotka koskevat omistussuhteita puolisoiden välillä sekä suhteessa kolmansiin;
- b) 'avioehtosopimuksella' sopimusta, jolla puoliset järjestävät keskinäiset omistussuhteensa sekä omistussuhteet suhteessa kolmansiin;
- c) 'virallisella asiakirjalla' asiakirjaa, joka on alkuperäjäsenvaltiossa virallisesti laadittu tai rekisteröity virallisena asiakirjana ja
 - i) jonka virallisuus liittyy asiakirjan allekirjoitukseen ja sisältöön, ja
 - ii) jonka virallisuuden on vahvistanut viranomainen tai muu tähän tarkoitukseen valtuutettu virallinen taho;
- d) 'päätokeella' aviovarallisuussuhteita koskevaa jäsenvaltion tuomioistuimen päätöstä riippumatta siitä, kutsutaanko päätöstä tuomioistuinratkaisuksi, tuomioksi, määräykseksi, täytäntöönpanomääräykseksi tai joksikin muuksi, samoin kuin oikeudenkäyntikuluja koskevaa tuomioistuimen virkamiehen päätöstä;
- e) 'alkuperäjäsenvaltiolla' jäsenvaltiota, jossa päätös tai avioehtosopimus on tehty, virallinen asiakirja on laadittu tai tuomioistuinsovinto on tehty tai jossa yhteisen omaisuuden jakamista koskeva tai muu asiakirja on laadittu lainkäyttöelimen tai sen valtuuttaman tai nimeämän tahon toimesta tai luona;
- f) 'pyynnön vastaanottavalla jäsenvaltiolla' jäsenvaltiota, jossa pyydetään tunnustamaan ja/tai panemaan täytäntöön päätös, avioehtosopimus, virallinen asiakirja, tuomioistuimessa tehty sovinto tai lainkäyttöelimen tai sen valtuuttaman tai nimeämän tahon toimesta tai luona laadittu yhteisen omaisuuden jakamista koskeva tai muu asiakirja;

- g) 'tuomioistuimella' jäsenvaltioiden toimivaltaisia lainkäyttöelimiä, jotka käyttävät tuomiovaltaa aviovarallisuussuhteita koskevissa asioissa, sekä muita viranomaisia tai henkilöitä, jotka jäsenvaltioiden lainkäyttöelimet ovat valtuuttaneet tai nimenneet hoitamaan tässä asetuksessa tarkoitettuja tuomiovaltaan liittyviä tehtäviä;
- h) 'tuomioistuimessa tehdyllä sovinnolla' tuomioistuimen hyväksymää tai menettelyn kuluessa tuomioistuimessa tehtyä sovintoa aviovarallisuussuhteita koskevassa asiassa.

II luku

Toimivalta

3 artikla

Toimivalta toisen puolison kuollessa

Jäsenvaltion tuomioistuimilla, joissa on pantu vireille toisen puolison perintöasiaa koskeva kanne [*toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston*] asetuksen (EU) N:o .../... nojalla, on toimivalta myös kanteeseen liittyvissä aviovarallisuussuhteita koskevissa kysymyksissä.

4 artikla

Avio- tai asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista koskeva toimivalta

Jäsenvaltion tuomioistuimilla, joille on osoitettu avio- tai asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista koskeva hakemus asetuksen (EY) N:o 2201/2003 mukaisesti, on myös toimivalta päättää hakemukseen liittyvistä aviovarallisuussuhteista, jos puoliset ovat sopineet asiasta.

Puoliset voivat sopia asiasta milloin tahansa, myös kesken menettelyn. Jos asiasta sovitaan ennen menettelyä, on sopimus laadittava kirjallisena ja kummankin osapuolen on päivättävä ja allekirjoitettava se.

Jos puoliset eivät ole sopineet asiasta, toimivalta määräytyy 5 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen mukaisesti.

5 artikla

Muu toimivalta

1. Lukuun ottamatta 3 ja 4 artiklassa mainittuja tapauksia aviovarallisuussuhteita koskevassa menettelyssä toimivaltaisia ovat sen jäsenvaltion tuomioistuimet,
 - a) jossa puolisoilla on yhteinen asuinpaikka, tai
 - b) jossa puolisoilla oli viimeinen yhteinen asuinpaikka, jos jompikumpi asuu siellä edelleen, tai

- c) jossa vastaajalla on asuinpaikka, tai
 - d) jonka kansalaisia molemmat puolisot ovat tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti, jossa on kummankin puolison kotipaikka.
2. Osapuolet voivat myös sopia, että aviovarallisuussuhteita koskevissa kysymyksissä toimivaltaisista ovat sen jäsenvaltion tuomioistuimet, jonka laki on valittu sovellettavaksi aviovarallisuussuhteisiin 16 ja 18 artiklan mukaisesti.

Puolisot voivat sopia asiasta milloin tahansa, myös kesken menettelyn. Jos asiasta sovitaan ennen menettelyä, on sopimus laadittava kirjallisena ja kummankin osapuolen on päivättävä ja allekirjoitettava se.

6 artikla **Toissijainen toimivalta**

Jos millään tuomioistuimella ei ole 3, 4 tai 5 artiklan nojalla toimivaltaa, sen jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia, jonka alueella toisella tai kummallakin puolisolla on omaisuutta. Tällöin tuomioistuimen toimivalta koskee pelkästään kyseistä omaisuutta.

7 artikla **Varatoimivalta**

Jos millään jäsenvaltion tuomioistuimella ei ole 3, 4, 5 tai 6 artiklan nojalla toimivaltaa, jäsenvaltion tuomioistuimet voivat poikkeuksellisesti ja edellyttäen, että asialla on riittävän läheinen yhteys kyseiseen jäsenvaltioon, päättää aviovarallisuussuhteista, jos menettely osoittautuu mahdottomaksi tai menettelyä ei voida kohtuudella panna vireille tai toteuttaa jossakin kolmannessa valtiossa.

8 artikla **Toimivalta vastakanteen yhteydessä**

Tuomioistuimella, jossa asia on vireillä 3, 4, 5, 6 tai 7 artiklan nojalla, on toimivalta käsitellä myös vastakanne, jos vastakanne kuuluu tämän asetuksen soveltamisalaan.

9 artikla **Asian paneminen vireille tuomioistuimessa**

Asian katsotaan tulleen vireille tuomioistuimessa:

- a) ajankohtana, jona haastehakemus tai vastaava asiakirja jätetään tuomioistuimeen, mikäli kantaja ei ole sen jälkeen jättänyt toteuttamatta häneltä edellytetyjä toimia haasteen antamiseksi tiedoksi vastaajalle, tai
- b) jos asiakirja on annettava tiedoksi ennen sen jättämistä tuomioistuimeen, ajankohtana, jona tiedoksiannosta vastaava viranomais ottaa sen vastaan, mikäli kantaja ei ole sen jälkeen jättänyt toteuttamatta häneltä edellytetyjä toimia asiakirjan jättämiseksi tuomioistuimeen.

10 artikla
Toimivallan tutkiminen

Jos jäsenvaltion tuomioistuimessa vireille pantu kanne koskee aviovarallisuussuhteisiin liittyvää asiaa, jossa tuomioistuin ei tämän asetuksen mukaan ole toimivaltainen, sen on omasta aloitteestaan ilmoitettava, ettei sillä ole toimivaltaa.

11 artikla
Tutkittavaksi ottamisen edellytysten tutkiminen

1. Jos vastaaja, jonka asuinpaikka on muussa valtiossa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa kanne on pantu vireille, ei tule saapuville, toimivaltaisen tuomioistuimen on keskeytettävä asian käsittely, kunnes on selvitetty, että vastaajalla on ollut mahdollisuus saada haastehakemus tai vastaava asiakirja riittävän ajoissa voidakseen vastata asiassa tai että on toteutettu kaikki tätä varten tarpeelliset toimenpiteet.
2. Oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiannosta jäsenvaltioissa siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa 13 päivänä marraskuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1393/2007²⁵ 19 artiklaa sovelletaan tämän artiklan 1 kohdan säännösten sijasta, jos haastehakemus tai vastaava asiakirja on täytynyt toimittaa jäsenvaltiosta toiseen kyseisen asetuksen mukaisesti.
3. Jos asetuksen (EY) N:o 1393/2007 säännöksiä ei voida soveltaa, sovelletaan oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa ulkomaille siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskevan 15 päivänä marraskuuta 1965 tehdyn Haagin yleissopimuksen 15 artiklaa, jos haastehakemus tai vastaava asiakirja on täytynyt toimittaa ulkomaille kyseisen yleissopimuksen nojalla.

12 artikla
Vireilläolo

1. Jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita, tuomioistuimen, jossa kanne on nostettu myöhemmin, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa se tuomioistuin, jossa kanne on nostettu ensin, vahvistaa kuuden kuukauden kuluessa, paitsi jos tämä on mahdotonta poikkeuksellisten seikkojen takia, olevansa toimivaltainen. Tuomioistuin, jossa kanne on nostettu ensin, ilmoittaa toiselle tuomioistuimelle, jossa kanne on nostettu myöhemmin, tämän pyynnöstä päivämäärän, jona kanne on nostettu, sekä toteaa, katsooko se olevansa asiassa toimivaltainen, tai ilmoittaa ajankohdan, johon mennessä se voi ratkaista kysymyksen toimivallasta.
3. Kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, tuomioistuimen, jossa kanne on nostettu myöhemmin, on jätettävä asia tutkimatta.

²⁵ EUVL L 324, 10.12.2007, s. 79.

13 artikla

Toisiinsa liittyvät kanteet

1. Jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa vireillä olevat kanteet liittyvät toisiinsa, tuomioistuin, jossa kanne on nostettu myöhemmin, voi keskeyttää asian käsittelyn.
2. Jos nämä kanteet ovat vireillä ensimmäisessä oikeusasteessa, tuomioistuin, jossa kanne on nostettu myöhemmin, voi osapuolen pyynnöstä myös jättää asian tutkimatta, jos tuomioistuin, jossa kanne on ensin pantu vireille, on toimivaltainen tutkimaan kyseiset kanteet ja jos niiden yhdistäminen on tämän tuomioistuimen lain mukaan sallittua.
3. Tätä artiklaa sovellettaessa kanteiden katsotaan liittyvän toisiinsa silloin kun niiden välillä on niin läheinen yhteys, että kanteet on syytä käsitellä ja ratkaista yhdessä, jotta kanteiden ratkaiseminen erillään ei johtaisi ristiriitaisiin ratkaisuihin.

14 artikla

Välitoimet ja turvaamistoimet

Jäsenvaltion lain mukaisia välitoimia tai turvaamistoimia voidaan pyytää kyseisen valtion tuomioistuimilta myös silloin, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuimet ovat tämän asetuksen mukaan toimivaltaisia tutkimaan pääasian.

III luku

Sovellettava laki

15 artikla

Yhden sovellettavan lain järjestelmä

Aviovarallisuussuhteisiin 16, 17 tai 18 artiklan nojalla sovellettavaa lakia sovelletaan kaikkeen puolisoiden omaisuuteen.

16 artikla

Sovellettavan lain valinta

Puolisot tai tulevat puolisot voivat valita aviovarallisuussuhteisiinsa sovellettavan lain, kunhan valittava laki on jokin seuraavista:

- a) sen valtion laki, jossa puolisoilla tai tulevilla puolisoilla on yhteinen asuinpaikka, tai
- b) sen valtion laki, jossa toisella puolisoista tai tulevista puolisoista on asuinpaikka valinnan hetkellä, tai
- c) sen valtion laki, jonka kansalainen toinen puolisoista tai tulevista puolisoista on valinnan hetkellä.

17 artikla

Sovellettavan lain määräytyminen ilman lainvalintaa

1. Jos puoliset eivät ole tehneet lainvalintaa, aviovarallisuussuhteisiin sovelletaan
 - a) sen valtion lakia, jossa puolisoilla on ensimmäinen yhteinen asuinpaikka avioitumisen jälkeen, tai
 - b) sen valtion lakia, jonka kansalaisia puoliset ovat avioitumishetkellä, tai
 - c) sen valtion lakia, johon puolisoilla yhdessä on läheisimmät yhteydet ottaen huomioon kaikki olosuhteet ja erityisesti avioliiton solmimispaikka.
2. Edellä 1 kohdan b alakohdan säännöksiä ei sovelleta, jos puolisoilla on useamman kuin yhden valtion yhteinen kansalaisuus.

18 artikla

Sovellettavan lain vaihtaminen

Puoliset voivat päättää milloin tahansa avioliiton aikana vaihtaa aviovarallisuussuhteisiinsa sovellettavaa lakia. Puoliset voivat valita ainoastaan jonkin seuraavista laeista:

- a) sen valtion laki, jossa jommallakummalla puolisoista on asuinpaikka valinnan hetkellä, tai
- b) sen valtion laki, jonka kansalainen jompikumpi puolisoista on valinnan hetkellä.

Elleivät puoliset selvästi muuta ilmoita, aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain vaihtaminen avioliiton aikana vaikuttaa ainoastaan vastaisuudessa.

Jos puoliset päättävät, että sovellettavan lain vaihto vaikuttaa takautuvasti, se ei kuitenkaan vaikuta siihen asti sovelletun lain nojalla tehtyjen aiempien oikeustoimien pätevyyteen eikä aiemmin sovellettuun lakiin perustuviin kolmansien oikeuksiin.

19 artikla

Sovellettavan lain valintaa koskevat muodolliset vaatimukset

1. Sovellettavan lain valinnassa on noudatettava avioehtoa koskevia muotovaatimuksia, joista säädetään joko valituslaissa tai sen valtion laissa, jossa asiakirja on laadittu.
2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, vähimmäisvaatimuksena on, että valinta ilmaistaan nimenomaisesti ja tehdään kirjallisena ja kumpikin puoliso päivää ja allekirjoittaa sen.
3. Lisäksi jos sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa molemmilla puolisoilla on asuinpaikka 1 kohdassa tarkoitetun valinnan tekohetkellä, säädetään avioehtosopimuksen osalta muista muotovaatimuksista, kyseiset vaatimukset on täytettävä.

20 artikla

Avioehtosopimuksen muotoon sovellettava laki

1. Avioehtosopimus on laadittava siinä muodossa, jota edellytetään joko aviovarallisuussuhteisin sovellettavassa laissa tai sen valtion laissa, jossa sopimus tehdään.
2. Sen estämättä mitä 1 kohdassa säädetään, vähimmäisvaatimuksena on, että avioehtosopimus tehdään kirjallisena ja kumpikin puoliso päivää ja allekirjoittaa sen.
3. Lisäksi jos sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa molemmilla puolisoilla on asuinpaikka avioehtosopimuksen tekohetkellä, säädetään avioehtosopimuksen osalta muista muotovaatimuksista, kyseiset vaatimukset on täytettävä.

21 artikla

Lainvalintasäännön yleispätevyys

Tämän luvun säännösten mukaan määräytyvää lainsäädäntöä sovelletaan, vaikka kyseessä ei olisi jäsenvaltion lainsäädäntö.

22 artikla

Kansainvälisesti pakottava säännös

Tämän asetuksen säännöksillä ei voida rajoittaa sellaisten pakottavien säännösten soveltamista, joiden noudattamista jäsenvaltio pitää niin olennaisen tärkeänä yleisten etujensa, kuten poliittisen, sosiaalisen tai taloudellisen järjestelmän turvaamiseksi, että niitä on sovellettava kaikissa niiden soveltamisalaan kuuluvissa tilanteissa riippumatta siitä, mitä lakia aviovarallisuussuhteisiin muutoin tämän asetuksen nojalla sovellettaisiin.

23 artikla

Tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteet

Tämän asetuksen mukaan määräytyvän lain säännöstä voidaan olla soveltamatta ainoastaan, jos sen soveltaminen on selvästi vastoin oikeuspaikan oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*).

24 artikla

Takaisin- ja edelleenviittauksen (renvoi) poissulkeminen

Kun tämän asetuksen nojalla on sovellettava tietyn valtion lakia, sovelletaan kyseisessä valtiossa voimassa olevia aineellisen oikeuden sääntöjä kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjä lukuun ottamatta.

25 artikla

Valtiot, joiden eri alueilla on omat oikeusjärjestyksensä

Jos valtioon kuuluu useita alueita, joilla kullakin on oma oikeusjärjestyksensä tai tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvia asioita koskeva säännöstönsä,

- a) viittauksella tällaisen valtion lainsäädäntöön tarkoitetaan tämän asetuksen nojalla sovellettavaa lakia määritettäessä asianomaisella alueella voimassa olevaa lainsäädäntöä;
- b) viittauksella kyseisessä valtiossa olevaan asuinpaikkaan tarkoitetaan asuinpaikkaa asianomaisella alueella;
- c) viittauksella kansalaisuuteen tarkoitetaan tämän valtion lain mukaan määräytyvää aluetta tai, jos asiaa koskevia sääntöjä ei ole, osapuolten valitsemaa aluetta, tai jos valintaa ei ole tehty, aluetta, johon puolisolla tai puolisoilla on läheisimmät yhteydet.

IV luku

Tunnustaminen, täytäntöönpanokelpoisuus ja täytäntöönpano

1 JAKSO

PÄÄTÖKSET

1 alajakso

Tunnustaminen

26 artikla

Päätösten tunnustaminen

1. Jäsenvaltiossa tehty päätös tunnustetaan muissa jäsenvaltioissa ilman eri menettelyä.
2. Jos kysymys päätöksen tunnustamisesta sellaisenaan on riidan kohteena, voi jokainen, jonka etua päätöksen tunnustaminen koskee, pyytää asetuksen (EY) N:o 44/2001 [38–56] artiklassa tarkoitetussa menettelyssä vahvistettavaksi, että päätös on tunnustettava.
3. Jos kysymys päätöksen tunnustamisesta tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa ja tuon asian ratkaisu riippuu päätöksen tunnustamisesta, on asiaa käsittelevä tuomioistuin toimivaltainen ratkaisemaan tunnustamista koskevan kysymyksen.

27 artikla

Päätöksen tunnustamatta jättämisen perusteet

Päätöstä ei tunnusteta, jos

- a) tunnustaminen on selvästi vastoin sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*), missä tunnustamista pyydetään;

- b) päätös on tehty poisjäänyttä vastaajaa vastaan eikä haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ole annettu tiedoksi vastaajalle riittävän ajoissa ja siten, että vastaaja olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa, paitsi jos vastaaja ei ole hakenut päätökseen muutosta, vaikka olisi voinut niin tehdä;
- c) päätös on ristiriidassa sellaisen päätöksen kanssa, joka on tehty samojen asianosaisten välillä siinä jäsenvaltiossa, missä tunnustamista pyydetään;
- d) päätös on ristiriidassa toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa samaa asiaa koskevan ja samojen asianosaisten välillä aikaisemmin tehdyn päätöksen kanssa ja viimeksi mainittu päätös täyttää ne edellytykset, jotka ovat tarpeen sen tunnustamiseksi siinä jäsenvaltiossa, missä tunnustamista pyydetään.

28 artikla

Kielto tutkia päätöksen tehneen tuomioistuimen toimivalta

1. Alkuperäjäsenvaltion tuomioistuinten toimivaltaa ei saa tutkia.
2. Edellä 23 artiklassa tarkoitettua oikeusjärjestyksen perusteita koskevaa kieltäytymisperustetta ei sovelleta 3–8 artiklan säännöksiin, jotka koskevat tuomioistuimen toimivaltaa.

29 artikla

Kielto tutkia uudelleen asiaratkaisu

Ulkomaista päätöstä ei saa sen sisältämän asiaratkaisun osalta ottaa missään tapauksessa uudelleen tutkittavaksi.

30 artikla

Asian käsittelyn keskeyttäminen

Jos jäsenvaltion tuomioistuimessa pyydetään toisessa jäsenvaltiossa tehdyn päätöksen tunnustamista, tuomioistuin voi lykätä asian käsittelyä, jos päätökseen on haettu muutosta varsinaisin muutoksenhakekeinoin.

2 alajakso

Täytäntöönpano

31 artikla

Täytäntöönpanokelpoiset päätökset

Jäsenvaltiossa tehty ja siellä täytäntöönpanokelpoinen päätös on pantava muissa jäsenvaltioissa täytäntöön asetuksen (EY) N:o 44/2001 [38–56 artiklan ja 58] artiklan mukaisesti.

2 JAKSO

VIRALLISET ASIAKIRJAT JA TUOMIOISTUIMESSA TEHDYT SOVINNOT

32 artikla

Virallisten asiakirjojen tunnustaminen

1. Jäsenvaltiossa laaditut viralliset asiakirjat on tunnustettava muissa jäsenvaltioissa, ellei niiden pätevyyttä ole riitautettu sovellettavan lainsäädännön mukaisesti ja ellei tunnustaminen ole selvästi vastoin sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*), missä tunnustamista pyydetään.
2. Virallisten asiakirjojen tunnustaminen merkitsee, että asiakirjoilla on sisältönsä puolesta sama oikeusvaikutus ja että asiakirjojen oletetaan olevan päteviä.

33 artikla

Virallisten asiakirjojen täytäntöönpanokelpoisuus

1. Viralliset asiakirjat, jotka on laadittu jossakin jäsenvaltiossa ja jotka ovat siellä täytäntöönpanokelpoisia, on hakemuksesta julistettava täytäntöönpanokelpoisiksi toisessa jäsenvaltiossa asetuksen (EY) N:o 44/2001 [38–57] artiklan mukaisessa menettelyssä.
2. Tuomioistuim, jolta haetaan asetuksen (EY) N:o 44/2001 [43 ja 44] artiklan mukaisesti muutosta, voi evätä virallisen asiakirjan julistamisen täytäntöönpanokelpoiseksi tai kumota täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tehdyn päätöksen ainoastaan, jos virallisen asiakirjan täytäntöönpano olisi selvästi vastoin sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*), missä täytäntöönpanoa pyydetään.

34 artikla

Tuomioistuimessa tehtyjen sovintojen tunnustaminen ja täytäntöönpanokelpoisuus

Tuomioistuimessa tehdyt sovinnot, jotka ovat alkuperäjäsenvaltiossa täytäntöönpanokelpoisia, on tunnustettava toisessa jäsenvaltiossa ja julistettava siellä täytäntöönpanokelpoisiksi asianosaisen pyynnöstä samoin edellytyksin kuin viralliset asiakirjat. Tuomioistuim, jolta haetaan asetuksen (EY) N:o 44/2001 [42 tai 44] artiklan mukaisesti muutosta, voi evätä tuomioistuimessa tehdyn sovinnon julistamisen täytäntöönpanokelpoiseksi tai kumota täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta tehdyn päätöksen ainoastaan, jos tuomioistuimessa tehdyn sovinnon täytäntöönpano olisi selvästi vastoin sen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*), missä täytäntöönpanoa pyydetään.

V luku

Oikeusvaikutukset suhteessa kolmansiin

35 artikla

Oikeusvaikutukset suhteessa kolmansiin

1. Aviovarallisuussuhteiden vaikutukset puolison ja kolmannen väliseen oikeussuhteeseen kuuluvat sen lain piiriin, jota tämän asetuksen nojalla sovelletaan aviovarallisuussuhteisiin.
2. Jäsenvaltion laissa voidaan kuitenkin säätää, että puoliso ei voi vedota aviovarallisuussuhteisiin sovellettavaan lakiin kolmatta vastaan, jos joko puolisoilla tai kolmannella on asuinpaikka kyseisen jäsenvaltion alueella ja jäsenvaltion laissa säädettyjä julkaisemista tai rekisteröintiä koskevia vaatimuksia ei ole täytetty, paitsi jos kolmas on ollut tai hänen on täytynyt olla tietoinen aviovarallisuussuhteisiin sovellettavasta laista.
3. Sen jäsenvaltion laissa, jossa kiinteä omaisuus sijaitsee, voidaan säätää 2 kohtaa vastaavasta säännöstä, joka koskee puolison ja kolmannen välisiä oikeussuhteita kyseisen omaisuuden osalta.

VI luku

Yleiset säännökset ja loppusäännökset

36 artikla

Suhde voimassa oleviin kansainvälisiin yleissopimuksiin

1. Tämä asetus ei vaikuta sellaisten tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä koskevien kahden- tai monenvälisten yleissopimusten soveltamiseen, joiden sopimuspuoli yksi tai useampi jäsenvaltio on tätä asetusta annettaessa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta perussopimuksen 351 artiklan mukaisia jäsenvaltioiden velvoitteita.
2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa säädetään, tätä asetusta sovelletaan jäsenvaltioiden välisissä suhteissa ensisijaisena sellaisiin tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä koskeviin yleissopimuksiin nähden, joiden sopimuspuolia jäsenvaltiot ovat.

37 artikla

Yleisön ja toimivaltaisten viranomaisten saataville asetettavat tiedot

1. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle viimeistään [...] yhdellä tai useammalla sopivaksi katsomallaan virallisella kielellä:

- a) aviovarallisuussuhteita koskevan kansallisen lainsäädännön ja menettelyjen kuvaus sekä asianomaiset säädöstekstit,
 - b) kansalliset säännökset, jotka koskevat 35 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin.
- 2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaikista näiden säännösten myöhemmistä muutoksista.
 - 3. Komissio saattaa 1 ja 2 kohdan mukaisesti ilmoitetut tiedot julkisesti saataville asianmukaisin keinoin, erityisesti siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellisen verkoston monikielisen internetsivuston kautta.

38 artikla

Uudelleentarkastelu

- 1. Komissio esittää Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle kertomuksen tämän asetuksen soveltamisesta [viisi vuotta asetuksen soveltamisen alkamisen jälkeen] ja sen jälkeen viiden vuoden välein. Kertomukseen liitetään tarvittaessa tämän asetuksen mukauttamiseen tähtääviä ehdotuksia.
- 2. Tätä varten jäsenvaltioiden on annettava komissiolle asianmukaiset tiedot tämän asetuksen soveltamisesta niiden tuomioistuimissa.

39 artikla

Siirtymäsäännökset

- 1. Tämän asetuksen II ja IV luvun säännöksiä sovelletaan asetuksen soveltamisen alkamispäivän jälkeen vireille pantuihin oikeudenkäynteihin, laadittuihin virallisiin asiakirjoihin, tuomioistuimissa tehtyihin sovintoihin ja tehtyihin päätöksiin.
- 2. Jos oikeudenkäynti alkuperäjäsenvaltiossa on käynnistetty ennen tämän asetuksen soveltamisen alkamispäivää, kyseisen päivän jälkeen tehdyt päätökset tunnustetaan ja pannaan täytäntöön IV luvun säännösten mukaisesti, kunhan asiassa sovellettavat toimivaltasäännöt vastaavat II luvun säännöksissä tarkoitettuja sääntöjä.
- 3. Asetuksen III luvun säännöksiä sovelletaan vain sellaisiin henkilöihin, jotka ovat avioituneet tai valinneet aviovarallisuussuhteisiinsa sovellettavan lain tämän asetuksen soveltamisen alkamispäivän jälkeen.

40 artikla

Voimaantulo

- 1. Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.
- 2. Tätä asetusta sovelletaan [vuoden kuluttua sen voimaantulopäivästä].

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan jäsenvaltioissa perussopimusten mukaisesti.

Tehty [...] [...].

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja